

Eýranyň etniki düzümi hakynda

Category: Edebi makalalar, Kitapcy

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Eýranyň etniki düzümi hakynda İRAN'IN KIMLIĞI ÜZERINE

Siyasi tarih uzmanlarının ve Jeopolitikçilerin bildiği gibi İran, arazi itibarı ile Türk ve İslam Dünyasının kalpgâhı (Heartland) konumundadır. İran'da Toplumsal, Kültürel ve Siyasal açıdan istenilen her bir değişiklik kaydedilen bölgenin bütün Türk ve Müslüman ülkelerini yakından ilgilendirecek bir meseledir.

İran diye tanımlanmakta olan ülkemiz, bütün dünyada kimlik itibarı ile Pers olarak tanımlanmaktadır!

Son yüz yılda ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından Pers kimliği ile tanımlanmak istenen İran, gerçek anlamda Pers mi?

Pers denilen kimlik nasıl bir kimliktir? Maddi ve manevi dayanakları nedir?

Bilindiği gibi Hint-Avrupa kökenli kavimler ve Ari ırkı ile ilgili teori, ilk kez 1780'lerden itibaren Sir Johns tarafından ileri sürülmüş, oryantalistlerce devam ettirilmiş ve 1925'de ULUS-DEVLET anlayışı olarak İran'a tahmil edilmiştir. Başka bir ifade ile 18-19. yüzyıllarda Avrasya Türk egemenliklerine karşı siyasi amaçlar doğrultusunda Sir William Jones (1746-1794), Friedrich Max Müller (1823-1900), James Darmesteter (1849-1894), Arminius Vambery (1832-1913), Abraham Valentine, Williams Jackson (1862-1937) vb. oryantalistler tarafından esasen "Şehname" üzerinden hareket edilerek İran-Turan deyimiyle Ari ırk ve Turani ırk diye tasnife gidilerek İran, Türk dünyasının dışına itilmiştir.

İran'ı Pers olarak tanımlayan iddianın arkasında duran ve bilimsel olduğuna vurgu yapılan en önemli kaynak bu süreçte taş yazıtlardan elde edilen Ahamenid (Achaemenid MÖ. 550-330) ve Sasaniler (Sasanian MS. 224-651) dönemlerine ait çarpıtılmış bilgilerdir. On bin yıllık parlak doğu medeniyeti, milat öncesi 200 yıllık Ahamenid (Achaemenid MÖ. 550-330) ve

milat sonrası 400 yıllık Sasaniler (Sasanian MS. 224-651) dönemine indirgenilmiş bir tarih tezi ile İran'ın Pers olduğu ortaya atılmıştır. 10 bin yıllık kurulu medeniyetin kimler tarafından kurulduğuna değinilmeden toplam 600 yıllık şaibeli ve net bilgi bulunmadan Ahamenid ve Sasaniler üzerinden İran'ın Pers yapılması ne kadar doğru ve objektif yaklaşımdır? Bu oluşmuş yanlış fikrin çarpıtılmış bilgilerden kaynaklandığı günümüz açısından açık şekilde bilinmektedir. Birçok batılı-doğulu bağımsız tarihçiler tarafından yapılmış olan araştırmalar sonucu o süreçte elde edilmiş bilgilerin çarpıtma olduğu ve doğru bilgilerle çürütüldüğü ortadadır. Buna rağmen hala ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar İran'ın Pers olduğunu ısrar ederler! Günümüz İran coğrafyasının, İslam öncesi şaibeli olan, tartışılır tarih dışında son 1500 yılda temel itibarı ile Türkler tarafından yönetildiği bilinmektedir. Son 1500 yıl arzında Türkler tarafından yönetilen bir arazi nasıl bir an da Pers oluveriyor? Temel bilgilerini oryantalistlerden alan bu yaklaşım tarzı, Türk dünyası topraklarının kalpgâhı (Heartland) olan İran'ın Türklüğünü inkar eder. Hazar İmparatorluğunun kurulduğu arazileri, gerçek tarihi verilere ters olarak, Kuzey Kafkasya ve Kuzey Karadeniz bölgesine sıkıştırarak İran ve Anadolu'daki eski yerli Türklerle İslam sonrası Orta Asya'dan gelen Türkler arasındaki bağı ortadan kaldırmak ister. Nitekim Hazar İmparatorluğunun İran ve Kafkasya'da var olduğunu inkar etmekle İslam sonrası Orta Asya'dan gelen göçler arasındaki bağı ortadan kaldırmak ve Türklerin aborijen – yerli millet olmadığını ileri sürerek Türkleri işgalci konumuna düşürmek ister. İran'ın Persliğini ve Türklerin İslam sonrası bu bölgeye işgalci konumunda gelişini savunmak bu dayatılmış tarih anlayışının esasını oluşturmaktadır.

Hazar İmparatorluğunun kültürel bekasını günümüzde Tebriz başta olmak üzere Teberistan ve Horasan'da görmekteyiz. Teberis, Tebriz, Toros, Trabzon (Tebrizan), Tiflis (Gürcistan), Termiz (Özbekistan) gibi medeniyet ocakları Hazar Türklerinin kültürel mirasını yaşatmaktadır. "Horasan – Khorasan" ve "Azeran" adlarının etimolojik olarak "Hazaran –

Khazaran" sözcüğünden türediği de büyük ihtimaldir. Bu yönde özen gösterilmesi gereken önemli konulardan biri de Musevi kökenli Eskinaz vb. Türklerin bu alanda değerlendirilmesidir. Bu konuyu – Hazar Türklüğü ve Musevi-İslamiyet ilişkilerinin Türklük üzerinden değerlendirilmesi ayrıca bir strateji olarak ele alınmalıdır. Samaniler diye bilinen, Tacik oldukları iddia edilen Samanian devleti, Tarihi verilere göre o cümleden İlhanlı Türk Kağanı Kazan Hanın başveziri Reşidüddin Fezlullah Hemedani'nin ünlü "Oğuzname" eserinde de görüldüğü gibi milattan sonra 819 tarihinde Saman Yabgu tarafından kurulan bir Türk devleti olmuştur. Saman Yabgu devleti 999 tarihine kadar devam etmiştir. Gazneli, Selçuklu, Harezmşahlı, İlhanlı, Ak Koyunlu, Karakoyunlu, Celayirli, Emir Timurlu, Safevi, Avşar, Gacar gibi Türk imparatorlukları, Hazar imparatorluğunun birer varisleri olarak günümüz İran arazisinde kurulmuştur. Aynı zamanda Anadolu'da ortaya çıkıp, Merkezi Avrupa'ya ve Kuzey Afrika'ya kadar uzanan büyük Osmanlı Türk imparatorluğu da Türk devletlerinin batıya doğru uzanan devamı olmuştur.

İran'ın Türklüğünün inkar edilmesine yönelik ileri sürülen iki temelsiz iddia bulunmaktadır. Bunlardan biri Fars dili ve ikincisi ise İran-Turan meselesidir. Fars dili, Türkçe ve Arapça ile beraber İslam Dünyasının bütün bölgelerinde kullanılmış üç esas dilden biri olmuştur. İran'ın Güney ve merkezi bölgesinde ilk Farsça metinler 13-14. yüzyıllarda Saadi Şirazi ve Hafız Şirazi'nin manzum eserleri olmuştur. Horasan bölgesinde ise 11. yüzyılda yaşamış Firdevsi'nin "Şehname" eseri ortaya çıkmıştır. Günümüz Afganistan ve Kuzey Hindistan arazilerinde Fars dilinin kullanılma tarihi 8-9. yüzyıllara kadar uzanmaktadır. Orta Asya ve Doğu Türkistan'da ise İbrani alfabesinde yazılan Farsça Tevrat metinleri (Farsihud), 8. yüzyıla ait olup, Oyluk ağzı mektupları ve Hotan metinleri olarak bilinmektedir. Aynı zamanda Doğu Türkistan dahil, Orta Asya, Hindistan, Arap yarımadası, Mısır, Osmanlı İmparatorluğu, Tataristan, Kafkasya topraklarında Farsça, Türk ve Arap dilleri ile beraber kullanılan bir dil olmuştur.

Şimdi nasıl olur da Fars dilinin merkezi yurdu Afganistan, Tacikistan, Kuzey Hindistan vb. bölgeler değil de İran seçilir ve Fars dili üzerinden tabiri caizse Türk İran'a meçhul Pers kimliği dayatılır! İran'ın önemli devlet fermanları, vergi, tapu tahrir defterleri hala tam açıklanmamıştır. Açıklanmış olursa kesinlikle büyük çoğunluğunun Türkçe olacağı büyük muhtemeldir. Açıklanan belgeler arasında Türkçe metinler de az değildir. Bunu elimizde bulunan birincil dereceli tarihi belgeler de ispat eder niteliktedir. 18. yüzyılda Fethali Şah Gacar döneminde Türkçe bilmeyenler için gramer eserleri yayınlamıştır. Gacar İmparatorluğunun kurucusu Büyük Ağa Muhammed Han'ın Ulu Cengiz yasasına ve Türk Törelerine sımsıkı bağlı bir devlet başçısı olduğu dönem kaynaklarından bilinmektedir. Şahenşah Meclisleri her daim Ulu Cengiz kağan ile Büyük Emir Timur'un resimleri altında geçirildiği tarihi kaynaklardan görülmektedir. Devletin resmi ve hukuki dilinin Türkçe olduğu o döneme ait elimizde olan devlet belgeleri ispat etmektedir. Bir kısım iki taraflı antlaşmaların İran tarafından sunulan metinlerinin Türkçe olduğu bilinmektedir. Son dönem V. M. H. tarafından bulunup bilim dünyasına sunulan Dede Korkut üçüncü yazması (DK Gümbet-İran yazması) da Büyük Ağa Muhammed Han'ın özel kitaplığından elde edildiği bilinmektedir.

Avşar İmparatorluğunun kurucusu Nadir Şah'a gelindiğinde ise sadece Türk dünyasında Şii-Sünni ihtilafların ortadan kaldırılması ve Türklük üzerinden ittifakın sağlanması uğrundaki faaliyetleri Avşar döneminde Türklüğün ne kadar ön plana alındığına açık bir örnektir. Safevi dönemi ile ilgili bilinen birincil dereceli kaynaklardan elde edilen bilgiler de o dönem devlet dilinin Türkçe olduğu görülmektedir. Şii-Sünni ihtilafları dışında en yüce değer Türklük sayılmıştır. Ak Koyunlu devletinin Türklük şuuruna değinmek istersek Sultan Hasan (Uzun Hasan) tarafından İslam Dünyasında ilk defa Kur'an-i Kerim Türkçeye (Kıpçak ağırlıklı Oğuz lehçesinde) çevrilmiştir. Kara Koyunlu devletinin Türklük şuuruna değinilmek istenilirse Cahan Şah'ın Türkçe divanı yeterli olur diye düşünüyorum. Yanı sıra İlhanlı Türk-Moğol imparatorluğu

döneminde bütün belgelerden de belli olduğu gibi Türk dili resmi ve hukuki devlet dili olarak kullanılmıştır. Timurlular, Celayirliler vb. Türk devletleri de Türklüğü temsil ettikleri bilinmektedir. Sadece Türk dilinin devlet dili olarak kullanılmasıyla kalınmamış, hatta Türklük şuuru üst düzeyde temsil edilmiştir. Türklük üzerine derin çalışmaları ile bilinen ve Macarlar'ın köken Türk oldukları fikrini ileri sürerek "Pantürkizmin Babası" lakabını alan Arminius Vambery, 1864'de Tahran'da Nasireddin Şah tarafından kabul edilmiş ve Türklükle ilgili bilimsel faaliyetlerinden dolayı ödüllendirilmiştir.

1906 Meşrutiyet devrimine kadar devlet kimliği böyle devam etmiştir. Türklük her daim ön planda olmuştur. Meşrutiyet kanunu kabul edilirken dış kuvvetlerin doğrudan müdahalesi ve desteği ile sözde Meşrutiyetçilerin Türk düşmanlığı sonucu Meşrutiyet Kanununda devlet dilinin Türkçe olmasına dair maddenin kabul edilmesi engellenmiştir. Başka bir ifade ile devlet dilinin Türkçe ya da Farsça veya Türkçe-Farsça iki dilin resmi olmasına dair bir madde kabul edilmemiş ve boş bırakılmıştır. İster 1285/1906 Meşrutiyet Kanunu olsun, ister 1304/1925 tarihli Rıza Şahın saltanatı gasp ederek kurmak istediği Pehlevi hâkimiyetinin başlangıcında adı geçen kanuna edilen 3 maddelik değişiklikler olsun, ülkenin resmi devlet dili ile ilgili madde kabul edilmemiştir. Başka bir ifade ile Pehlevi hâkimiyeti döneminde Türk millete karşı yapılmış olan bütün soykırım siyasetleri, kimliğinin yok edilmek istenmesi, Türk dilinin kesin yasak edilmesi ve Farsçanın resmi zorunlu devlet dili haline getirilmesi tamamen çeşitli zamanlarda kabul edilen yönetmeliklerle uygulanmıştır. Kısacası 55 yıllık Pehlevi hâkimiyeti döneminde resmi dil konusu ile ilgili yapılan bütün uygulamalar anayasal kanunla değil tam tersine yönetmeliklerle olmuştur. İran'da ilk defa devletin resmi dili ile ilgili kanun maddesi 1979 devriminden sonra kabul edilen İran İslam Cumhuriyeti Anayasasındaki 15. madde olmuştur. 15. Madde ne diyor:

"İran halkının resmi ve ortak dili ve hattı Farsçadır. Bütün resmi senetler, yazışmalar ve derslikler mutlak bu dille

olmalıdır. Ama yöresel ve çeşitli azınlık dillerinin yerli matbuatta, yerel medyada kullanılması, okullarda Fars dili ile yanı sıra kendi edebiyatlarının öğretilmesi de mümkündür.”

İran’da Fars dilinin resmi, hukuki ve zorunlu devlet dili olmasına dair ilk defa kanun maddesi İran İslam Cumhuriyetinin anayasası ile kabul edilmiştir. Başka bir ifade ile İran’da Fars dili üzerinden Pers kimliğinin topluma tahmil edilmesi anayasal hak kazanmıştır. İlginçtir, bugün İran İslam Cumhuriyetinin muhalifleri (Opozisyon) bu madde ile ilgili hiçbir sorunları yokmuş gibi davranmakta ve bu konuda İran İslam Cumhuriyeti ile ortak davranmaktalar. İran’daki bütün azınlıkların özellikle ülkenin asli ve kurucu unsuru olan Türklerin temel ve başlıca muhalefet ilkelerinden biri bu madde olmalıdır. Bu gerçeklikleri göz ardı edip, İran’ı meçhul pers kimliğinin temel merkezi yurdu olarak göstermek ve Türklüğün dışına itmek ne kadar doğrudur? Diğer taraftan Fars dili Arap veya Türk dili gibi bir milleti temsil etmez. Fars dili büyük ihtimalle 8. yüzyılın başlarında Tacik dilinin fiilleri üzerinden Türkçe ve Arapça kelimeler alınarak kurgulanmış bir dil olmuştur.

İkinci mesele Firdevsi’nin “Şehname” eserindeki İran-Turan efsanesidir. Bir kere bu efsanedir. Efsane üzerinden tarih yazılmaz. Firdevsi’nin Şehname’sindeki İran, yurt olarak nereye ait olduğu bilinmez. Bir şiirde günümüz Pakistanında, bir şiirde günümüz Afganistanında, bir yerde Azerbaycan veya bazı yerlerde İran ve Turan’ın Azerbaycan bölgesinde bir yer adı olarak gösterilmiştir. Diğer çalışmalarımızda göstermiş olduğumuz gibi günümüz İran arazisine kısmen siyasi anlamda İran adının verilmesi de daha çok İlhanlı dönemi edebiyatından kaynaklanmıştır ki bu da kendi başına ayrıca bir konudur. Maalesef 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarındaki Türkçülerin temel itibarı ile İran’ı Türklüğün dışına itmek isteyen Avrupa Tarih tezini ön plana almaları ve Firdevsi’nin İran-Turan efsanesi üzerinden yürümeleri sonucunda İran’ın Türk dünyasının dışında bırakılmasına getirip çıkarmıştır. İran etnik ve arazisi bakımından hem de devlet yapısı bakımından bir Türk Devleti olmuş ve Türk bayraktarlığını

yapmıştır. Nasıl olur da 1925 yılına kadar Türk bayraktarlığını yapan nüfusuyla, etnik yapısıyla bir Türk Devleti ve yurdu olan İran, bir anda Pers oluveriyor?

Gacar Türk İmparatorluğunun kurucusu Büyük Ağa Muhammed Han'ın 18. yüzyılda devletimiz ve milletimiz için hayati önem taşıyan ve 130 yıl Gacar imparatorluğu döneminde bir esas ilke olarak ele alınan ve kanun olarak uygulanan ünlü bir ifadesi vardır:

“Anası Türk Olmayan Şehzade, Veliaht Olma Hakkını Kaybeder.”

İran, bütün tarihi veriler ışığında belli olduğu gibi 1925 yılına kadar etnik ve devlet yapısı bakımından gerçek anlamda bir Türk ülkesi olmuş ve Türk bayraktarlığını yapmıştır. Birinci Dünya Savaşında müttefik güçlerin işgaline uğrayan İran'da Türklük etkisizleştirilmek istenmiştir. 1917'de yaklaşık 20 milyon nüfusu olan ülkenin 4 yıllık kıtlık-açlık ve katliamlardan sonra 1921'de ahali sayısı 10 milyona düşmüştür. Bu toplu katliamlardan sonra İran'da Türk egemenliği yenilgiye uğratılmış ve yeni kurulan Pehlevi Devleti tarafından Türklük hor karşılanmış ve ma'nen yok etme siyasetine tabi tutulmuştur.

Bugün İran Türk Milli Hareketinin başarısı, Türk karşıtı Pers Tarih Tezini, bilimsel yollarla çürütmesine ve gerçek tarihin yeniden yazılmasına, ona inanma ve inandırma derecesine bağlıdır. Türk milleti kendi tarihine inanmazsa yeni tarih yazamaz! 1925'ten itibaren İran Pers-Fars adı altında aklen ve fikren işgal edilmiştir. İran'ın gerçek bağımsız, demokratik ve hukuki düzeninin yolu pan-Farsın mahkum edilmesinden, uyduruk Pers tarih anlayışının çürütülmesinden, kendi gerçek milli tarihini kabullenmesinden geçer.

Ari ırk teorisi, bilimsel dayanağı olmayan, antropolojik, arkeolojik ve hatta tipolojik çalışmaların bilimsel sonuçlarına ters bir biçimde tamamıyla siyasi amaçlarla ileri sürüldüğü bilinmektedir. Ancak buna rağmen bütün ulusal ve uluslararası eğitim sistemleri başta olmak üzere resmî ve hukukî merkezler, bu bilimsel sonuçları hiçe sayarak, İran'ı Pers olarak Ari ırkına mensup etmektedir. Tabi bu da büyük oranda son yüzyılda İran'da oluşturulmuş ulus-devlet yapısının Türk karşıtı olmasından kaynaklanmıştır. İran'da Arap ve

Beluç'ların dışında mevcut azınlıkların ezici çoğunluğu Hint ve günümüz Afganistan ile Tacikistan arazisinden gelme aşiret ve topluluklardan oluştuğu bilinmektedir. Bilindiği üzere Kırmanci, Gurani, Surani, Lor, Lar, Lek, Gilek ve benzeri diğer topluluklar Hint menşelidir. Tat, Tacik (Tatcık) ve Talış (Türk ya da Hint menşeli oldukları hala tartışılır) toplulukları ise günümüz Afganistan ve Tacikistan olarak bilinen arazilerden göç ettikleri bilinmektedir.

Kaydedilen bölgelerden oldukları tipolojik incelemelerle kolaylıkla ispat edilebilen halk ve aşiretlerin adına hiçbir ilmi esası olmayan Hint-Avrupa Teorisi üzerinden uydurulan 2500 yıllık süslü Pers tarihi, doğunun bin yıllarca oluşturmuş olduğu parlak medeniyetine vurulmuş olan en büyük fikri darbedir. Bunları söylemekteki temel amacımız, bölgemizi ve özellikle de ülkemizi uçuruma götüren Aria gibi faşist düşüncelerin hiç bir ilmi esasının olmadığını ve İran'daki yöresel ve bölgesel halk ve aşiretler için herhangi sağlam bir geleceği vaat etmediğini belirtmektir. Tarih bütün gerçeklikleri ile ortaya konulmalıdır. Gerçek ne olursa olsun halkların birliğine ve birlikteliğine halel getirilmemelidir.

Şu da belirtilmelidir ki "eski bir halkın, herhangi eski olmayan bir halk üzerinde daha fazla hakka sahip olmalıdır" diye bir ilke yoktur. Bölgedeki mevcut bütün halkların kardeşçe barış içinde yaşamayı başarmaları, ilerlemenin ve refahın en önemli şartıdır. Bizim burada İran'daki halk ve aşiretlerin nereden ve ne zaman ülkemize sevk edildikleri gerçeğini gündeme getirmemiz kimseyi rahatsız etmemelidir. Çünkü tarihi bir gerçektir. Nasıl ki Türklerin Eski Dünya'nın – Avrasya'nın, doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine ve tersine bin yıllarca gidiş gelişte olan, yurtlar, şehirler kurup yerleşik hayata geçen veya konar-göçer halinde yaşadıkları bilinir bir gerçektir.

Şimdi burada İran'ı Fars-Pers olarak tanımlayan sisteme ve bilimsel verilere ters düşen bu iddiaları eleştirenlere yönelik en sert cezaların uygulanmasını talep eden Pan-Fars düzenine soruyorum: Ülkemizin yöresel ve bölgesel unsurlarını oluşturan Lor, Lar, Lek, Gilek, Kırmanci, Kurani, Surani, Tat,

Tacik (Tatcık), Beluç ve Arap halkları ile yanı sıra ülkenin büsbütün bölgelerinde varlığını hissettiren, devletin esas kurucu unsuru olan Türkleri göz önünde bulundurduğumuzda, bu soyu soppu belli olmayan, 19. yüzyıl öncesi tarihimizde hiç bir inanılası, objektif ve yazılı izine rastlamadığımız Hint-Avrupa menşeli Pers milleti veya başka bir ifadeyle Fars-Aria kimliği nereden çıkıveriyor?

İran, bir bütün olarak var olmak ve tarihi misyonunu (görevini) yerine getirmek istiyorsa, mutlaka oryantalistlerin ve yerli Pan-Farsların uydurmuş oldukları kimlikten büsbütün kurtulmalı ve gerçek tarihî kimliğini benimsemesi gerekmektedir. İran'da Pehlevi'lerden itibaren bütün yöresel ve bölgesel halklar, özellikle de devletin kurucu unsuru olan Türkler, kültürel soykırım siyasetine tabi tutulmuşlar. Belirsiz Fars-Pers kimliğini benimsemeleri için her türlü gayri insanî yollara başvurulmuştur. Türkler, Türkçe konuştukları için Kirman'da, Şiraz'da, İsfahan'da, Güneybatı ve diğer eyalet ve ilçelerinde ahıra bağlanmış ve en ağır işkencelere maruz bırakılmıştır.

1925'den itibaren İran'ın kuzey bölgesinde Türklere yönelik uygulanan kültürel siyasete göre "Horasan Kimliği", "Türkmenistan Kimliği" veya "Azerilik-Azerbaycanlılık Kimliği" tanımlanmıştır. O dönem İran'ın kuzeyindeki Türkler için arazi üzerinden tanımlanmış olan Horasanlılık, Türkmenlilik, Azerilik ve Azerbaycanlılık gibi kimlikler, vahim katliam ve cinayetlerden yeni çıkmış ezilmiş Türk toplumu tarafından kabul edilmek zorunda kalınmıştır. Türklerin en azından bir nefes almak, soluklanmak için bunu geçici korunaklı kimlik olarak benimsediğini söyleyebiliriz. Tabi bu da siyasi anlamda Azerilik, Azerbaycanlılık, Azerbaycançılık, Horasanlılık, Türkmenlilik ve benzeri yapay kimliklerin, zaman aşamasında Türklüğün yerine alternatif siyasi-kültürel cereyan olarak doğmasına sebep olmuştur. Şimdi soruyoruz; "Şu an bizi Türk olduğumuz için nefes almaktan, soluklanmaktan alıkoyan bir kuvvet mi var ki biz hâlâ İran'da Türklüğümüzü savunmaktan çekiniyoruz?"

Rahim CAVADBEYLI.

<https://millidusunce.com/misak/iranin-kimligi-uzerine/> Edebi
makalalar